

OD REDAKCJI „PORÓWNANIA” 2004–2014

Dziesięciolecie istnienia „Porównań”, w którego trakcie wydaliśmy piętnaście numerów czasopisma, to skromny jubileusz, wart nie tyle szumnych obchodów, ile skłaniający do przypomnienia zespołu osób, które tytuł tworzyły, umacniały go swoją pracą, inspirowały nas swoją życzliwością i wsparciem. Z początku „Porównania” były pomyślane jako rocznik służący doskonaleniu warsztatu naukowego doktorantów skupionych wokół prof. Bogusława Bakuły i Pracowni Komparatystyki Literackiej w Instytucie Filologii Polskiej na Uniwersytecie im. A. Mickiewicza. Niewielu dawało nam szansę na dłuższe istnienie, tym bardziej, że w tamtych latach komparatystyka literaturoznawcza i kulturologiczna, po latach zapaści, dopiero zaczęła odzyskiwać na nowo świadomość własnego miejsca, reagować na impulsy metodologiczne, formułować problemy. Rozpoczynała się ciekawa podróż naukowa, w której czasopismo mogło odgrywać rolę integrującą, być znakiem orientacyjnym nie tylko dla osób z naszego, niedużego grona.

Pierwsze trzy numery rocznika miały wybitnie warsztatowy charakter, ale zarazem manifestowały własne podejście do głównego celu, czyli wypracowania koncepcji badań porównawczych nie tylko w literaturoznawstwie. W tej koncepcji najważniejsze miały być takie cechy jak: holizm metody, integralność, interdyscyplinarność, uwrażliwienie semiotyczne, chętnie ukazywane przywiązanie do regionu Europy Środkowo-Wschodniej, język (post)strukturalny, sięganie do innych dziedzin wrażliwych na zagadnienia porównawcze, jak np. prawo czy historia czy socjologia – to początkowe cechy czasopisma. Od czwartego numeru rozpoczyna się bardziej dojrzała faza, zapoczątkowująca dyskusję metodologiczną na temat komparatystyki, która nieprzerwanie towarzyszy poszerzającemu się środowisku współpracowników i odbiorców „Porównań”. Silnym sygnałem poszerzenia zakresu refleksji było podjęcie w numerach piątym i szóstym tematyki postkolonialnej, kontynuowanej następnie w kolejnych numerach, aż do bieżącego. Dyskurs postkolonialny stał się flagowym tematem „Porównań” na kilka lat. Podejmowaliśmy też zagadnienia historii i badań porównawczych, geopoetyki, przestrzeni, semiotyki przelomu transformacyjnego

w Europie Środkowej i Wschodniej, kina środkowo i wschodnioeuropejskiego, mniejszości etnicznych w rozmaitych ujęciach, zwracając uwagę na różnorodność postaw metodologicznych, po to, by tworzyły szerokie pole dyskusji.

Pierwszy zespół tworzyli: Agata Firlej, Irina Kuźmina, Lenka Vitová (później Németh-Vitová) i Bogusław Bakuła, inicjator czasopisma i redaktor naczelny. Z czasem do zespołu dołączyli: Martyna Lemańczyk, Tomasz Nakoneczny, Emilia Kledzik, Dobrochna Dabert, Kinga Piotrowiak-Junkiert. Ścisłą współpracę podjęli doktoranci działający w Pracowni, a potem już doktorzy Mariusz Pisarski, Jarosław Bytner, Ryszard Kupidura. Od 2012 roku „Porównania” redaguje zespół, w skład którego wchodzi Dobrochna Dabert, Emilia Kledzik, Kinga Piotrowiak-Junkiert, Bogusław Bakuła. Zespół się zmieniał, bo takie są koleje losu, ale każda z wcześniej wymienionych osób włożyła wiele wysiłku w pracę na rzecz „Porównań”, nierzadko kosztem swojego życia naukowego czy rodzinnego. Czasopismo bowiem jest bytem bezwzględnym, wymaga poświęceń i podporządkowania spraw własnych dobru szerszemu. Tym dobrem jest coraz silniej wybrzmiewający głos osób gromadzących się wokół „Porównań”, jako autorzy, członkowie komitetów, uczestnicy konferencji naukowych, doradcy, recenzenci. Tym dobrem jest także stale podnoszący się poziom naukowy czasopisma. Z „Porównaniami” współpracują wybitni literaturoznawcy, badacze kultury, historycy, jako autorzy tekstów czy recenzenci. Pośród wielu należy wymienić Ewę Thompson, Barbarę Czapik-Lityńską, Dorotę Kołodziejczyk, Hannę Gosk, Tamarę Gundorową, Magdalenę Koch, Annę Legeżyńską, Agnieszkę Matusiak, Sylwię Nowak-Bajcar, Barbarę Sienkiewicz, Oksanę Weretiuk, Lidę Wiśniewską, Per-Arne Bodina, Włodzimierza Boleckiego, Przemysława Czaplińskiego, Mieczysława Dąbrowskiego, Rolfa Fiegutha Janusza Korka, Krzysztofa Krasuskiego, Michała Kuziaka, Aleksandra Lipatowa, Wiktora Kavaloua, Dariusza Skórczewskiego, Mykołę Riabczuka, Miloša Zelenkę. Pełną listę nazwisk autorów i recenzentów Czytelnik znajdzie na stronie internetowej czasopisma: www.porownania.amu.edu.pl. Na łamach czasopisma ukazały się pierwsze wersje tłumaczeń tekstów George’a Steinera, Hydena White’a, Timothy Brennana, Neila Lazarusa, Kornelii Faragó, Audriusa Beinoriusa, Pavla Janouška, Wolfganga Schlotta, Tibora Žilki i innych.

Redakcja wydaje także serię publikacji pod nazwą Biblioteka „Porównań”. Dotychczas ukazały się cztery pozycje książkowe, w tym dwa przekłady.

„Porównania” wsparło duże grono wybitnych uczonych z Polski i wielu krajów świata, współtworząc Honorową Radę Naukową, Radę Programową i Redakcyjną. Znaczną pomoc w skompletowaniu międzynarodowego składu Rady Honorowej i Programowej, okazała nam prof. Ewa Domańska, której za to serdecznie dziękujemy. Za okazane wsparcie zechcą przyjąć szczególne podziękowania również prof. Ewa Thompson, prof. Hyden White, prof. Dipesh Chakrabarty, prof. George Grabowicz.

Od początku „Porównania” były czasopismem funkcjonującym dzięki entuzjazmowi zespołu, redakcja odbywała się bez etatów, pensji, a publikacje kolejnych numerów zawdzięczałyśmy dotacjom z Wydziału Filologii Polskiej i Kłasyk UAM. Kolejni dziekani wydziału i dyrektorzy Instytutu Filologii Polskiej mieli coraz mniej wątpliwości, że czasopismo jest potrzebne w środowisku filologicznym i komparatystycznym, że się rozwija, dając szansę również młodym badaczom. Za dziesięcioletnie wsparcie chcemy w tym miejscu serdecznie podziękować.

Miłym dla Redakcji i sądzimy, że zasługującym na uwagę naszych Autorów, Czytelników oraz Fundatorów faktem jest wpisanie „Porównań” na listę międzynarodowej bazy danych European References Index for the Humanities and Social Sciences Plus (ERIH Plus) w lutym 2015: <https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/erihplus/periodical/info?id=484962>

„Porównania” wkraczają w kolejny etap rozwoju, którego znakiem będzie nowa tematyka: imagologia, komparatystyka wobec dziedzin społecznych, literatura polska w kontekstach, literatury bałkańskie i wschodnioeuropejskiej wobec przelomu, cultural studies, metodologiczne aspekty interdyscyplinarności, socjologia kultury, kultura i sztuka wizualna. Zmienność poszukiwanych obszarów nie może dziwić. Nic nie jest wieczne w materii naukowej. Wieczny jest tylko odruch porównywania, który należy uznać za jeden z fundamentalnych instynktów egzystencji i motyw oddziaływania człowieka na świat.

FROM THE EDITORSHIP "COMPARISONS" 2004-2014

Ten years of "Porównania" ("Comparisons"), during which we have managed to publish 15 issues of the journal, is a humble anniversary deserving not so much a jubilant celebration but rather a remembrance of the team of people who have created and improved the journal and have been a source of inspiration and support. At the beginning, "Porównania" were launched as an annual journal which was supposed to serve as a means of honing the research skills of the doctoral students gathered around prof. Bogusław Bakuła and the Centre for Comparative Literature in the Institute of Polish Philology at Adam Mickiewicz University in Poznań. Few believed in our long-term survival, even more so as in those times, literary and cultural comparative studies, after years of recession, was only beginning to become aware of its own existence, react to methodological impulses and formulate problems. An interesting journey was beginning during which the journal could play an integrating role, be a landmark not only for our small inner circle.

The first three issues of the annual were more of a workshop character but the individual approach to the main goal was clearly emerging. This aim was to develop a model for comparative studies, not only in literature. The main points of this model were to include methodological holism, integrity, interdisciplinarity, semiotic sensibility, eagerly shown attachment to Central and Eastern Europe, (post)structural language and consulting other areas which touch upon comparative studies such as law, history or sociology - these were the initial characteristics of the journal. A more mature step started with the fourth issue, in which a methodological discussion on the topics of comparative studies was started. The discussion continues to accompany all endeavours of the ever-expanding circle of co-workers and readers of "Porównania". The inclusion of post-colonial topics in issues five and six, was a strong indicator of enlarging the scope of reflections. The post-colonial discourse, which continued ever since, also became the flagship topic of "Porównania" for several years. We also wrote about history and comparative studies, geopoetics, space, the semiotics of the transformation period in Central and Eastern Europe, the cinematography of

Central and Eastern Europe, ethnic minorities in a multitude of manners, pointing to the variety of methodological approaches so that they produce a great discussion platform.

The first team included Agata Firlej, Irina Kuźmina, Lenka Vitová (later Németh-Vitová) and Bogusław Bakuła, the initiator and editor-in-chief of the journal. Later, the team was joined by Martyna Lemańczyk, Tomasz Nakonieczny, Emilia Kledzik, Dobrochna Dabert and Kinga Piotrowiak-Junkiert. The doctoral students in the Centre also started working more closely with the journal including Mariusz Pisarski, Jarosław Bytner and Ryszard Kupidura. Ever since 2012 "Porównania" has been edited by a team that is Dobrochna Dabert, Emilia Kledzik, Kinga Piotrowiak-Junkiert and Bogusław Bakuła. Naturally, the team has been changing but all of its members has had an equal share of effort on behalf of "Porównania", quite often at the expense of their scientific or family lives. The journal is a ruthless being. It requires dedication and subjecting one's own needs for the greater good. This is visible in the ever so strong voice of the people gathered around "Porównania", as authors, committee members, conference attendants, consultants and reviewers. But it also means the continuously rising scientific level of the journal. Prominent researchers in literary studies, culture, history both as authors and reviewers cooperate with "Porównania". These include among many Ewa Thompson, Barbara Czapik-Lityńska, Dorota Kotodziejczyk, Hanna Gosk, Tamara Gundorova, Magdalena Koch, Anna Legeżyńska, Agnieszka Matusiak, Sylwia Nowak-Bajcar, Barbara Sienkiewicz, Oksana Weretiuk, Lidia Wiśniewska Per-Arne Bodin, Włodzimierz Bolecki, Przemysław Czapliński, Mieczysław Dąbrowski, Rolf Fieguth, Siergiej Kavalou, Janusz Korek, Krzysztof Krasuski, Michał Kuziak, Aleksander Lipatow, Marko Pawłyshyn, Mykoła Riabczuk, Dariusz Skórczewski, Miloš Zelenka. The full list of authors and reviewers can be found on the journal's webpage: www.porownania.amu.edu.pl. The journal also hosted the first translations of texts by George Steiner, Hyden White, Timothy Brennan, Neil Lazarus, Kornelia Faragó, Audrius Beinorius, Pavel Janoušek, Wolfgang Schlott, Tibor Žilka and others.

Moreover, the editorship publishes a series by the title of Biblioteka "Porównań". So far, there have been four books, including two translations.

"Porównania" has been supported by many researchers from Poland and the entire world who are members of the Honorary Research Council (Honorowa Rada Naukowa), the Programme Council (Rada Programowa) and the Editing Council (Rada Redakcyjna). Many thanks go to prof. Ewa Domańska for composing an international team of the Honorary and Programme Councils. We would also like to thank prof. Ewa Thompson, prof. Hyden White, prof. Dipesh Chakrabarty, prof. George Grabowicz for their support.

Ever since the beginning, "Porównania" has been a journal which functions owing to the enthusiasm of the team. The editorship made do without regular

employment or salary whereas the publishing of the issues was possible due to the funding obtained from the Faculty of Polish and Classical Philology, AMU. Successive faculty deans and directors of the Institute of Polish Philology had less and less doubt that the journal is needed in philological and comparative studies, that it is developing and welcomes young researchers. We would like thank for ten years worth of support.

We gladly announce that "Porównania" has been included in the international data base European Index for the Humanities and Social Sciences Plus (ERIH Plus) in February 2015: <https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/erihplus/periodical/info?id=484962>

"Porównania" is entering into another developmental phase with topics such as: imagology, comparative studies and other social areas, Polish literature in contexts, Balkan and Eastern European literatures versus the transformation, cultural studies, methodological aspects of interdisciplinarity, sociology of culture and visual arts. The variability of areas of interest should not be surprising. Nothing is eternal in science. Only the instinct to compare is eternal and should be considered one of the fundamental instincts of existence and the motivation of human activity in the world.

PORÓWNIANIA 15, 2014

CZASOPISMO POŚWIĘCONE
ZAGADNIENIOM KOMPARYTYSTYKI LITERACKIEJ
ORAZ STUDIOM INTERDYSCYPLINARNYM

comparis@amu.edu.pl
www.porownania.amu.edu.pl

Od Redakcji, „Porównania” 2004–2014 [1]

JĘZYKI POSTKOLONIALNOŚCI Cz. I

SPIS TREŚCI

Bogusław B a k u ł a, *Języki postkolonialności. Wprowadzenie* 9

JĘZYKI, PERSPEKTYWY

Dorota K o ł o d z i e j c z y k, *Język(i) postkolonialności – historia studiów postkolonialnych w zarysie* 19

Tamara G u n d o r o v a, *W jaki sposób peryferie rozmawiają między sobą albo teoria postkolonialna pozbawiona „Centrum”* (przeł. Marcin Gaczkowski) 33

Marta S k w a r a, Marek S k w a r a, *O sofistycie współczesnego dyskursu humanistycznego – tradycje, postkolonialne uwikłania, konsekwencje* 45

Hanna M a m z e r, *Zwierzę jako podmiot. O metastrategiach kolonizowania przyrody* 75

POLSKI TRANSFER POSTKOLONIALNY

Hanna G o s k, *Niechciana ciągłość/ chciana nieciągłość. Literackie echa obecności dyskursu PRL-owskiego w rzeczywistości III RP z jej resentymentem opresjonowanej peryferii* 91

Mieczysław Dąbrowski, <i>Wilk w Rosji. Subaltern? W imperium? (polemika z konceptem „postzależności”)</i>	105
Błażej Warkocki, <i>Trzy fale emancypacji homoseksualnej w Polsce</i>	121
Emilia Kleczk, <i>Ironia postkolonialna. Język politycznej poprawności jako tworzywo literackie w polskiej prozie po 1989 r.</i>	133

POSTKOLONIALNOŚĆ (WOBEC) NIEMIEC

Jerzy Kałużny, <i>W poszukiwaniu zaginionego państwa. Na marginesie powieści Wieża Uwe Tellkampa</i>	153
Kornelia Cwiklak, <i>Język milczenia? Niemieckie podróże do Polski po 1989 roku</i>	163
Małgorzata Zdunia-Kwitorowicz, <i>Jego Wehrmacht, czyli polsko-niemiecka akademicka językowa Janusza Rudnickiego w „Książkach. Magazynie do czytania”</i>	185

UKRAINA: Dyskursy literackie i prasowe

Mykola Riabchuk, <i>Whose crisis? Russian Intelligentsia and the Ukrainian Question – Coming To Terms</i>	199
Oksana Puchowska, <i>Reaktualizacja traumatycznej pamięci zbiorowej we współczesnej literaturze ukraińskiej</i>	209
Jarosław Poliszczuk, <i>Narracje militarne w ukraińskiej powieści popularnej</i>	219
Mateusz Świetlicki, <i>„Dzieci imperium...” – postkolonialny wymiar ukraińskiego rynku książki i prasy dla dzieci i młodzieży</i>	233
Agnieszka Czyżak, <i>Tożsamość w obrazach. Wokół Leksykonu miast intymnych Jurija Andruchowycza</i>	245

POSTKOLONIALIZMY ŚRODKOWOEUROPEJSKIE

Siargey Kavalou, <i>Rosyjskojęzyczna literatura Białorusi: ekspansja czy tradycja wielokulturowości?</i>	257
Sylwia Nowak-Bajcar, <i>Pamięć i zapomnienie a dziedzictwo Jugostawii. Przypadek chorwackiej i serbskiej literatury emigracyjnej – rozpoznania wstępne</i>	267
Kinga Piotrowiak-Junkiert, <i>Ormiańskie nagrobki. Poezja Sándora Kányádiiego wobec transformacji</i>	281
Daniel Kalinowski, <i>Nowy naród nad Bałtykiem? Kaszubskie powieści Artura Jabłońskiego</i>	295

SZKICE KOMPARYTYSTYCZNE

Katarzyna Szalewska, <i>Hüzün – melancholia turecka w Stambule Orhana Pamuka</i>	311
Wit Pietrzak, <i>(O) błędne odczytania: Jacek Gutorow, Wallace Stevens i załęczniona perspektywa komparatystyki</i>	323

RECENZJE

Bogusław B a k u ła, <i>Rosyjska wewnętrzna kolonizacja</i> [Alexander Etkind, <i>Internal Colonisation. Russia's Imperial Experience</i> . Cambridge, Polity Press 2011, ss. 289]	341
Patryk S z a j, <i>Wszyscy jesteśmy hermeneutami</i> [Marcin Urbaniak, <i>Hermeneutyka a kierunki myśli współczesnej. Rozumienie kultury w filozoficznej hermeneutyce, filozofii przyrody i (post)strukturalizmie</i> . Universitas, Kraków 2014, ss. 380]	357

OMÓWIENIA

Rudolf C h m e l, <i>Kompleks słowacki. Eseje</i> . Przeł. M. Bystrzak, T. Grabiński. Kraków 2014, ss. 344 (Waldemar K u l i g o w s k i); <i>Sinnbilder Russlands im geteilten Deutschland. Die Rezeption russischer Lyrik in deutschen Literaturzeitschriften (1945–1990)</i> . Red. S. Jurchen, C. Senf. Peter Lang. Frankfurt a. M. u.a. 2012, ss. 385 (Wolfgang S c h l o t t, przeł. Emilia K l e d z i k); Tamara G u n d o r o v a, <i>Tranzytna kultura. Symptomy postkolonialnoji traumy</i> . Wyd. „Grani-T”, Kyjiv 2013, ss. 548 (Ryszard K u p i d u r a)	363
Autorzy „Porównań”	375
Recenzenci „Porównań”	381
Książki i czasopisma nadesłane	383

COMPARISONS 15, 2014

A JOURNAL ON COMPARATIVE LITERATURE
AND INTERDISCIPLINARY STUDIES

comparis@amu.edu.pl
www.porownania.amu.edu.pl

From the Editorship, "Comparisons" 2004–2014 [5]

LANGUAGES OF POSTCOLONIALITY VOL. I

CONTENTS

Bogusław B a k u ł a, *Languages of Postcoloniality. Introduction* 9

LANGUAGES, PERSPECTIVES

Dorota K o ł o d z i e j c z y k, *Language(s) of Postcoloniality – History of Postcolonial Studies – An Overview* 19

Tamara G u n d o r o v a, *How Peripheries Talk to Each Other, or the Theory of Postcolonialism Without a "Centre"* (transl. Marcin Gaczkowski) 33

Marta S k w a r a, Marek S k w a r a, *On the Sophistry of a Modern Humanistic Discourse – Traditions, Postcolonial Implications, Consequences* 45

Hanna M a m z e r, *Animal as a Subject. On Meta-Strategies of Colonizing the Nature* 75

POLISH POSTCOLONIAL TRANSFER

Hanna G o s k, *Unwanted Continuity/Wanted Discontinuity. Literary Echoes of the Polish People's Republic Discourse in the 3rd Republic Reality Marked with Ressentiment of an Oppressed Periphery* 91

Mieczysław Dąbrowski, <i>Wilk in Russia. Subaltern? In Empire?</i>	105
Błażej Warkocki, <i>Three Waves of Homosexual Emancipation in Poland</i>	121
Emilia Kledzik, <i>Postcolonial Irony. The Language of Political Correctness as a Source of Polish Literary Fiction after 1989</i>	133

POSTCOLONIAL GERMANY

Jerzy Kałużny, <i>In Search of the Lost Country. Some Remarks on the Novel Der Turm [The Tower] by Uwe Tellkamp</i>	153
Kornelia Cwiklak, <i>The Language of Silence? German Travels to Poland after 1989</i>	163
Małgorzata Zdunia-Wiktorowicz, <i>His Wehrmacht or the Polish-German Language Academy by Janusz Rudnicki in "Książki. Magazyn do czytania" [Books. A Magazine to Read]</i>	185

UKRAINE: PRESS AND LITERARY DISCOURSES

Mykola Riabchuk, <i>Whose Crisis? Russian Intelligentsia and the Ukrainian Question – Coming To Terms</i>	199
Oksana Puchonńska, <i>Re-actualization of the Collective Memory in the Modern Ukrainian Literature</i>	209
Jarosław Poliszczuk, <i>Military Rhetoric in the Modern Ukrainian Novel</i>	219
Mateusz Świetlicki, <i>"Children of the Empire..." – The Postcolonial Character of the Ukrainian Children's Book and Press Market</i>	233
Agnieszka Czyżak, <i>Identity Captured in Images. On Leksykon miast intymnych [Intimate Towns Lexicon] by Yuriy Andrukhovych</i>	245

CENTRAL-EUROPEAN DISCOURSES

Siargey Kavalou, <i>Russian-Language Literature of Belarus: Expansion or Tradition of Multiculturalism?</i>	257
Sylwia Nowak-Bajcar, <i>Memory and Oblivion versus the Yugoslavian Heritage. The Case of Serbian and Croatian Emigrant Literature – Preliminary Diagnosis</i>	267
Kinga Piotrowiak-Junkiért, <i>Armenian Gravestones. Sándor Kányádý's Poetry Towards the Transformation</i>	281
Daniel Kalinowski, <i>A New Nation on the Baltic Sea? Kashubian Novels by Artur Jabłoński ..</i>	295

COMPARATIVE ESSAYS

Katarzyna Szalewska, <i>Hüzün – Turkish Melancholy in Orhan Pamuk's Stambul</i>	311
Wit Pietrzak, <i>Mad(Dening) Reading: Jacek Gutorow, Wallace Stevens and the Anxiety of Comparative Studies</i>	323

REVIEWS

Bogusław B a k u ł a, <i>Russian Internal Colonisation</i> [Alexander Etkind, <i>Internal Colonisation. Russia's Imperial Experience</i> . Cambridge, Polity Press 2011, pp. 289]	341
Patryk S z a j, <i>We All Are Hermeneuts</i> [Marcin Urbaniak, <i>Hermeneutyka a kierunki myśli współczesnej. Rozumienie kultury w filozoficznej hermeneutyce, filozofii przyrody i (post)strukturalizmie</i> . Universitas, Kraków 2014, pp. 380]	357

DESCRIPTIONS

Rudolf C h m e l, <i>Kompleks słowacki. Eseje</i> . Transl. M. Bystrzak, T. Grabiński. Kraków 2014, pp. 344 (Waldemar K u l i g o w s k i); <i>Sinnbilder Russlands im geteilten Deutschland. Die Rezeption russischer Lyrik in deutschen Literaturzeitschriften (1945–1990)</i> . Ed. S. Jurchen, C. Senf. Peter Lang. Frankfurt a.M. u.a. 2012, pp. 385 (Wolfgang S c h l o t t, transl. Emilia K l e d z i k); Tamara G u n d o r o v a, <i>Tranzytna kultura. Symptomy postkolonialnoji travmy</i> . Wyd. Grani-T, Kyjiv 2013, pp. 548 (Ryszard K u p i d u r a)	363
Authors of "Comparisons"	375
Reviewers of "Comparisons"	381
Books received	383